

CUPRINS

Introducere	9
-------------------	---

CAPITOLUL I

ISTORIA ȘI EVOLUȚIA

ABORDĂRII TRANSGENERAȚIONALE

Transgenerațional sau psihogenealogie?	15
Origini și filiații diverse	16
O abordare „multiplă”	17
Instrumentele de analiză	18
Sociologia clinică	24
Analiza sistemică	25
Contribuția psihanalizei	26
Psihosomatica și analiza simptomului corporal	27

CAPITOLUL II

LA UMBRA STRĂMOȘILOR

Transmiterea și riscurile ei	30
Două descendențe care se unesc	33
Filiația și numele tatălui	35
O concepție despre lume, care vine de departe	36
Credințe și interdicții genealogice	37
Lucrul neterminat, rămas nerezolvat	38
Determinismele sociale	40

Așteptările parentale	41
Din ce este formată memoria?	42
A rămâne loial, în ciuda tuturor obstacolelor	45

CAPITOLUL III

GENEALOGIA CORPULUI

ȘI A ÎNRĂDĂCINĂRII

Corpul, de la o generație la alta	50
A căpăta trup: concepere și naștere	53
Nașterea și alegerea prenumelui	57
Sexualitate, sănătate, simptome	60
Prosperitate sau privațiune?	62
Banii și traseul lor, în arborele genealogic	64
Când banii lipsesc: nenoroc, sărăcie, recesiune... ..	67
Talente, abundență, strămoși-model	68
Traietorie socială	69
Rușine socială, nevroză de clasă	72
Vocația și alegerea meseriei	73
Destinele bulversate	74

CAPITOLUL IV

CONCEPȚIA DESPRE LUME, O VALOARE MOȘTENITĂ

Diferitele componente	78
Scenarii diverse	80
Locul gândirii și al cunoașterii	83

Valori, sisteme de referință	85
Nașterea miturilor familiei	86
Destine eroice, legende genealogice, fixații oedipiene	88
Exclușii și paria familiei	90
Dreptul la cuvânt: cine, când, cum, de ce?	91
Secretul care funcționează în familie: trunchierea realității	93
Dogme și atitudini rigide	95

CAPITOLUL V

TRANSGENERAȚIONAL ȘI ALIANȚĂ/E

Relația amoroasă de patru generații	98
O moștenire acaparantă: imaginea masculinului și a femininului	100
Tipuri diferite de cupluri	103
Alianțe, mezalianțe și coabitare	107
Modalități de întâlnire	108
Iubirea imposibilă	110
Cuplurile „interzise”	112
Violența conjugală	113
Relații și fratrie	114

CAPITOLUL VI

SCHIMBĂRI ȘI (NE) TRANSMITERE

A îndura sau a alege?	117
Strategiile posibile în fața schimbării	119

Dezrădăcinare, mutări, strămutări	121
Ocuparea locurilor	122
Istoria și familia noastră	124
Să-ți fii străin ție însuși, exilul	125
Timpul genealogic	127
Cicluri, date, sindromuri aniversare	129
Datele și vârstele cruciale din arborele genealogic	130
Marile momente de cotitură	132
Interdicția de a ne îndepărta și/sau de a crește, climate aproape incestuoase	134

CAPITOLUL VII

PATOLOGIILE DIN ARBORELE GENEALOGIC

„Golurile” transiterii	140
Absența, la nivelul funcției parentale	144
Confuzia locurilor: ordine și dezordine genealogică	148
Rolurile nepotrivite	150
Lipsa de cuvinte	155
Moarte și sexualitate, două tabuuri esențiale	156
Fantoma	158
A renunța, a abandona... ..	161
Rușinea familiilor	163
Origini necunoscute	164
Manifestările de subjugare	166

A repeta (eșecul, boala, abandonul etc.)	168
A repara neobosit	170
Asumarea greșelilor trecutului	172

CAPITOLUL VIII

CUM SĂ NE TRANSFORMĂM PROPRIA POVESTE

Provocarea unei vieți	178
Să ne regăsim contururile și esența	180
Reconectarea cu personajele-resurse din arborele genealogic	182
Să ne separăm de rolurile și de personajele din trecut	183
Să punem ordine în arborele genealogic interior	184
Dincolo de absență, îndesirea imaginilor noastre parentale	186
Să prindem rădăcini în prezent	188
Să renunțăm la beneficiile secundare ale suferinței	190
Să îndrăznim „să trădăm” și să fim fericiți	192
Să ne deschidem spre lume	193
Să-i dăm un sens istoriei noastre	195

Concluzie	197
------------------------	-----

Bibliografie	199
---------------------------	-----

Introducere

*Este zadarnic să cauți întotdeauna „propriul adevăr”
al subiectului în afara procesului istoric, prin care
el încearcă să devină autonom.*

V. de Gaulejac

Psihogenealogia și analiza transgenerațională sunt în plin avânt: rareori ne-am interesat atât de mult de viața strămoșilor noștri, încercând prin toate mijloacele să înțelegem în ce fel ne afectează astăzi tot ce au trăit. Această privire aruncată asupra trecutului, chiar dacă-i este absolut necesară ființei omenești din secolul XXI, deseori, fără legături funcționale cu propriile-i rădăcini, nu poate fi concepută în afara unei reflecții mai profunde privind subiecte esențiale cum ar fi liberul-arbitru și responsabilitatea.

Care este utilitatea unui astfel de demers în prezent? De ce și cum trebuie să-l efectuăm? În ce curente de gândire se înscrie? Care îi sunt limitele? Se aud, ici-colo, expuneri care au defectul de a vehicula o concepție esențialmente fatalistă despre acest demers: am fi purtătorii greșelilor comise și a suferințelor trăite de generațiile precedente.

Desigur, transmiterea există, moștenirea se reproduce deseori sub forma eșecului și a unor dificultăți pe care le trăim. Dar este cu adevărat o fatalitate? Oare, asta nu dovedește mai degrabă o lipsă de reflecție asupra

locului pe care ni-l dorim și a absenței unei perspective largi care să se deschidă spre viitor? Lucrarea aceasta susține ideea următoare: suntem pe deplin răspunzători de felul în care ne judecăm și ne fructificăm moștenirea pe care am primit-o. Departe de a fi închiși într-o viziune deterministă, care ne-ar obliga să plătim ce au făcut alții înaintea noastră sau să retrăim aceleași suferințe, suntem, înaintea de orice, ființe omenești, *subiecte* ale poveștii lor. Putem, dacă ne punem în mișcare, să profităm de câștigurile genealogice, degajându-ne în același timp de ceea ce, în acele reprezentări transmise de-a lungul generațiilor, nu face decât să ne izoleze în roluri inadecvate sau în repetări sterile.

Acest mod de a vedea lucrurile obligă la o schimbare radicală a punctului de vedere: dacă acceptăm să nu ne mai considerăm „victime” ale romanului familial, suntem în măsură să ne însușim și ce este mai bun. Unde și cum, dincolo de aspectele potențial *funeste* ale arborelui genealogic, putem oare să determinăm ce anume este o sursă de viață, de sens, de speranță din care să ne extragem forțele vii, indispensabile realizării vieții pe care o visăm? *Dar, de fapt, ce visăm?* Asta este întrebarea care stă la baza acestui efort: Ce căutăm? Căci această investigație a trecutului nu poate fi avută în vedere decât în măsura în care creează spații noi pentru viitor. Analizarea vieții strămoșilor noștri n-are în sine nicio utilitate deosebită în afară de aspectul genealogic și anecdotic. Este vorba de relația noastră cu aceste descoperiri. Se cuvine să le măsurăm impactul și să le folosim pentru un obiectiv mai vast: parcursul unui individ care se realizează, inspirat de

legătura pe care o întreține cu ceea ce se află în străfundul lui, esența sa aparte, adevărata vocație.

În lipsa acestei poziționări ambițioase, dar fundamentale, acest efort se reduce la o interpretare rigidă a vieții ascendenților noștri sau, mai rău, la o înscriere definitivă în rândul credințelor negative, pe care le-ar putea elimina doar gândirea magică sau decodificarea. Anecdota, detaliul au, cu siguranță, utilitatea lor. Dar noi trebuie să le reaşezăm într-o înțelegere globală, a cărei finalitate este nu numai vindecarea suferințelor, ci și împlinirea destinului.

Această lucrare ne invită să considerăm locul genealogic al fiecăruia dintre noi ca pe o misiune, în care este condus să dea dovadă de luciditate și discernământ ca să deschidă ochii, să renunțe la suferință și să ia parte la o cercetare care, de la o zi la alta, își dezvăluie treptat adevăratele mize. Suntem supuși întotdeauna doar necesității noastre interioare, după cum sublinia Jung, cu siguranță, nu familiei, nu istoriei noastre și avem datoria să nu uităm niciodată asta.

De-a lungul paginilor, ne vom strădui să scoatem în evidență o metodă de investigație a arborelui nostru genealogic sau, mai degrabă, a reprezentărilor sale înscrise în noi, care ne modelează viziunea despre lume, relația cu ceilalți și cu noi înșine, orientându-ne în anumite direcții, dar închizându-ne alte uși. Toată această moștenire, psihologică și totodată sociologică, conștientă sau nu, ne pune în mișcare și declanșează, în unele momente ale vieții, crize care se doresc o reorganizare a aceluși trecut interiorizat. Astfel, călătoria ne duce acolo unde fiecare ființă omenească se găsește în fața propriilor

alegeri și a acelei mișcări de diferențiere care o obligă să se extragă puțin câte puțin din familie: înrădăcinarea sa în lume, inclusiv în corpul ei sexuat; modul de a face alianțe cu celălalt, dar, mai întâi, cu propriile imagini ale masculinului și femininului; în fine, acolo unde suferă de lapsus și alte lipsuri de exprimare, care generează identificări dureroase, blocaje și dificultăți de realizare.

Demersul analizei transgeneraționale este astăzi multiplu și se inspiră din numeroase curente conceptuale diferite. Ascultarea inconștientului, a simptomului corporal sau a evenimentului și importanței sale simbolice, el rămâne, înainte de toate, o lectură care depinde, de fiecare dată, așa cum ne învață fizica cuantică, de ipotezele și de istoria personală a observatorului. Căci arborele genealogic nu este un obiect exterior asupra căruia, asemenea unui entomolog curios, ne vom îndrepta privirile disecând ce a făcut o persoană sau ce a spus alta... Este vorba despre un ansamblu mobil de persoane care își trăiesc viețile în felul lor, toate purtând un inconștient. Așadar, este imposibil să-l decodificăm în mod *obiectiv* sau să sperăm să ne găsim acolo cauza necazurilor. Ne-am afla atunci în poziția absurdă a celui care și-ar enunța propria viziune despre lucruri ca fiind unicul adevăr. Or, la ceasul acestor noi concepții despre realitate care dezvăluie legătura dintre observator și obiectul observat, orice tentativă de a face să vorbească un sistem atât de complex ca o familie ar fi hărăzită eșecului și ar da dovadă de un orgoliu nemăsurat, ba chiar de o atotputernicie nepotrivită și periculoasă.

De aceea, să ne ferim să căutăm motivele suferințelor noastre în trecut. În schimb, putem să examinăm înde-

proape *felul în care purtăm această istorie în noi*, cu ce închipuiri ne-o istorisim și să verificăm această construcție cu realitatea, cu faptele, cu ce ni s-a spus despre asta... Din această investigație, care nu duce niciodată la certitudini, vom putea să învățăm enorm despre noi înșine și să începem schimbările care se impun. Relația pe care o întreținem cu trecutul face efectiv lucrurile să se încline într-o parte sau alta. Alegerea este întotdeauna a noastră.

Arborele genealogic îi oferă celui care-i vine în întâmpinare o ocazie unică să se privească într-o oglindă cu reflexii multiple și schimbătoare, foarte adesea surprinzătoare. Putem astfel să descoperim acolo o asociere cu un strămoș necunoscut care să ne edifice în privința vieții din prezent, trasând o linie dreaptă, scurtătură impresionantă care ne poartă înapoi în alte epoci și în alte locuri... De asemenea, s-ar putea să găsim acolo legături, a căror natură să nu ne fie pe plac sau să ne deranjeze. Dar indiferent cum o privim, acea imagine a sinelui nostru poartă și contururile ființei profunde. Căci dependența de trecut, după ce a fost debarasată de straietele vechi și de alte înflorituri inutile, este esențialul structurii noastre interne. N-avem nicio putere de transformare asupra ei. Dar putem s-o înveșmântăm cu un costum care ne place și ni se potrivește. De asemenea, o putem schimba, căci dreptul la greșală face parte din această experimentare. Înainte de orice, este vorba de a testa acest loc genealogic care este al nostru, ca un loc de creativitate și de împlinire, contrar a ceea ce unii membri ai familiei au suferit și au încercat să-i facă pe alții să plătească...

Noi înșine trebuie s-o înzestrăm cu nuanțele, imaginile și visurile proprii. Astfel, își va căpăta sensul și va deveni realmente un spațiu de transmitere conștientă, profund viu, în slujba libertății interioare pe care o avem cu toții, indiferent că o știm sau nu.

CAPITOLUL I

ISTORIA ȘI EVOLUȚIA ABORDĂRII TRANSGENERAȚIONALE

Acest demers poate fi numit analiza legăturii pe care o întreținem cu trecutul ascendenților noștri și a ceea ce provoacă în noi această legătură: la ce ne obligă, cum ne blochează, cum ne construiește. Or, chiar dacă această punere în valoare a arborelui genealogic pare să corespundă unui entuziasm foarte recent, sursa lui sunt unele mișcări conceptuale foarte diverse, dar care și-au dovedit de mult justetea și se bazează pe o viziune despre om care este foarte veche. Într-adevăr, Biblia însăși prezintă o istorisire, cu ajutorul căreia se pot lămuri problemele de familie, din punctul de vedere al dinamicilor psihice inconștiente¹... Acum, vom trece în revistă toate curente, în care, într-un fel sau altul, gândirea transgenerațională a putut să prindă rădăcini și să înceapă să înflorească.

Transgenerațional sau psihogenealogie?

Aceste două discipline, să recunoaștem, sunt uneori greu de deosebit de un începător, căci practicienii provin ei înșiși din direcții diferite și au o instruire care se eșalonează între o simplă serie de cursuri de analiză a arborelui genealogic și un parcurs mai

---

1. Dumas Didier, *La Bible et ses fantômes*, Desclée de Brouwer, 2001 (n.a.).

aprofundat, orientat spre psihanaliză și susținut de un efort în profunzime asupra propriei istorii. De altfel, fiecare ei se recunoaște, mai mult sau mai puțin, în aceste categorii. Simplificând foarte mult, s-ar putea să se considere ascultarea analitică pe același plan cu transgeneraționalul și să se claseze psihogenealogia în rândul terapiilor scurte, care se orientează spre căutarea mai rapidă a unei soluții și a unei vindecări a simptomului, favorizând astfel accesul „publicului larg”. În practica terapeutică, este mai greu uneori să te descurci. Poate astăzi e bine să trecem dincolo de denumiri și să ne axăm discuția pe modul în care pacientul este considerat sau nu *subiect* al istoriei sale. De-a lungul paginilor, vom vedea că acesta este subiectul adevărat al dezbaterii.

Origini și filiații diverse

Biblia, miturile: ca să se poată concepe și construi, omul caută la limitele originilor sale și revine de atunci mereu la „textele fondatoare”. Explorarea relațiilor despre facerea lumii pentru a exista și să-i dea sens vieții nu datează de ieri. Reflecția asupra transgeneraționalului se alimentează din surse diverse și se compune dintr-o asamblare de viziuni teoretice, deseori, complementare, uneori, antagoniste. Putem să cităm mai multe persoane sau mișcări conceptuale ce au jucat un rol major în edificarea acestei gândiri.

Freud, bineînțeles, care a descoperit inconștientul personal. Apoi, Jung, a cărui „psihologie a profunzimilor” invită la o cu totul altă concepție despre inconștient, considerat un proces care îi permite individului